

PER PRIMERA VEGADA LA HISTÒRIA COMPLETA AMB
TESTIMONIS INÈDITS DE DIRIGENTS, MILITANTS I
ELS PRINCIPALS PROTAGONISTRES DE L'ÈPOCA:
ÀNGEL COLOM, JORDI PUJOL, BALTASAR GARZÓN...

TERRA LLIURE PUNT FINAL.

Una producció de:

Dossier de premsa

“Terra Lliure, punt final”

La història mai explicada de l'organització armada.

“Terra Lliure, punt final” és el documental que, per primera vegada, explica el naixement de Terra Lliure, el seu funcionament intern, les assemblees, els enfrontaments i divisions, i les negociacions finals per deixar les armes.

Baltasar Garzón, jutge de l'Audiència Nacional: “Jo no sabia que de les detencions del 1992 se'n van dir Operació Garzón. Me n'acabo d'assabentar ara, de la mateixa manera que no sabia que Terra Lliure estava negociant amb el govern espanyol”.

Jordi Pujol, president de la Generalitat 1980-2003: “Sempre vam manifestar el nostre rebuig contra Terra Lliure. No hi havia d'haver lluita armada i vam fer tots els possibles per evitar-ho”.

Josep-Lluís Carod-Rovira, president d'ERC: “A principis dels noranta vam saber que Terra Lliure s'estava plantejant deixar la lluita armada. Vam travessar la frontera i allà ens vam entrevistar els dirigents de Terra Lliure i allí va començar el procés de negociació per al final de la lluita armada a Catalunya”.

Francesc Martí Jusmet, delegat del govern espanyol 1982-1993: “Terra Lliure era un tema que preocupava molt als representants del govern espanyol a Catalunya, que el vigilàvem i el seguïem per evitar que evolucionés com ho havia fet al País Basc”.

Frederic Bentanachs, militant de Terra Lliure 1980-1983: “Nosaltres érem soldats per a l'alliberament nacional dels Països Catalans. I punt. Sabíem que un escamot armat té una vida de tres mesos: un cop passat aquest temps, el més probable era que un o dos activistes hagués mort, algun altre a l'exili i el que quedava, a la presó. Però nosaltres, en aquell moment, amb divuit, dinou anys, anàvem a totes”.

Agustí Colomines, historiador i director UNESCO Catalunya: "Jo crec que la militància de Terra Lliure era d'un raonament polític excessivament primari. Hi havia molta voluntarietat, però una elaboració política pràcticament zero".

Josep Serra "Cala", fundador i dirigent de Terra Lliure: "Amb ETA hi vam tenir una relació política més que estrictament militar, encara que hi havia hagut intercanvi de material: els passàvem detonadors i ells ens passaven armes, això sí".

Per primer vegada...

Els principals fundadors, dirigents i militants de l'organització expliquen els motius que els van dur a l'activisme armat a finals dels anys setanta.

Per primera vegada...

Baltasar Garzón, l'expresident Pujol, l'exsecretari general d'ERC Àngel Colom, l'actual president d'ERC, Josep-Lluís Carod-Rovira i l'actual secretari general Joan Puigcercós, entre altres, parlen de Terra Lliure, en un mateix document.

Per primera vegada...

Es detalla davant d'una càmera de televisió els contactes amb ETA, els intercanvis d'armes, els entrenaments, la mort d'activistes manipulant explosius i els debats interns de l'organització.

Per primer vegada...

Apareixen, com mai abans havien aparegut en un mateix treball, dirigents enfrontats i enenistats arran de les expulsions i divisions dins de Terra Lliure: Josep Serra "Cala", Jaume Fernández Calvet, Carles Sastre, Xavier Barberà, Frederic Bentanachs, Carles Benítez, Josep Musté i David Martínez, entre d'altres.

Com s'ha fet?

Batabat, que ha encapçalat la producció del documental juntament amb Zeba Produccions, ha treballat durant tot un any per aconseguir les vint-i-sis entrevistes que aconseguen donar una visió global i, sobretot, plural de la història de Terra Lliure. En aquest sentit, cal remarcar els esforços de producció de Batabat per aconseguir el vistiplau del jutge Baltasar Garzón, l'expresident de la Generalitat Jordi Pujol o l'exdelegat del govern espanyol a Catalunya, Francesc Martí Jusmet, que mai abans havien parlat de Terra Lliure.

La producció de "Terra Lliure, punt final", a més, ha aconseguit recuperar dels arxius de Televisió de Catalunya, Televisió Espanyola i Euskal Telebista imatges fins avui inèdites tant de la pròpia organització Terra Lliure com de les organitzacions independentistes que li van donar suport durant els setze anys d'existència. Unes imatges que s'encavallen amb les vint-i-sis entrevistes exclusives per al documental en un discurs audiovisual que, a través de la postproducció, el grafisme i la música, gira al voltant de l'estètica dels anys vuitanta, el context històric del documental.

El documental ha estat escrit i dirigit pel periodista David Bassa a través de la productora Batabat, que és qui encapçala la producció. La realització i l'edició han anat a càrrec de Sergi Guix i Sergi Sala, de Zeba Produccions, en una coproducció amb Televisió de Catalunya en què també ha col·laborat Euskal Telebista, que emetrà "Terra Lliure, punt final" al País Basc en euskera i castellà.

Sinopsi

“Terra Lliure, punt final” és el primer documental que explica la història completa de l’organització armada Terra Lliure, des del seu naixement, el 1979, fins a la seva dissolució definitiva, el 1995. Al llarg de 70 minuts, els principals fundadors, dirigents i militants de l’organització reflexionen, per primer cop, sobre els motius que els van dur a l’activisme armat i tot el procés de creació de Terra Lliure. Així, per primera vegada, es detalla davant d’una càmera de televisió els contactes amb ETA, els intercanvis d’armes, els entrenaments, la mort d’activistes manipulant explosius i els debats interns de l’organització. També apareixen, com mai abans havien aparegut en un mateix treball, dirigents enfrontats i enemistats arran de les expulsions i divisions dins de Terra Lliure, com Josep Serra “Cala”, Jaume Fernández Calvet, Carles Sastre, Xavier Barberà, Frederic Bentanachs, Carles Benítez, Josep Musté i David Martínez, entre d’altres.

El fet que sigui el primer cop que s’explica la història de Terra Lliure ha fet necessària la contextualització política i històrica de tot el procés de creació, evolució, divisió i dissolució de l’organització armada. Un context que és explicat per politòlegs, historiadors i els principals dirigents polítics de l’època, com l’expresident de la Generalitat, Jordi Pujol, l’exdelegat del govern espanyol a Catalunya, Francesc Martí Jusmet, el jutge de l’Audiència Nacional, Baltasar Garzón, o l’exsecretari general d’ERC Àngel Colom.

Pel que fa al fil discursiu, “Terra Lliure, punt final” no parteix de cap tesi prèvia ni arriba a cap conclusió final, sinó que senzillament ressegueix, des d’un punt de vista periodístic, el recorregut històric de l’organització independentista armada més duradora de la història recent de Catalunya. Una organització que va existir durant setze anys, del 1979 al

1995, en què es van cometre més de dos-cents atemptats, que van provocar una víctima mortal i desenes de ferits, alhora que Terra Lliure perdia un militant mort a trets de la policia i tres activistes més morts mentre manipulaven explosius a punt de ser col·locats. Durant tots aquells anys, la policia va detenir més de tres-cents independentistes acusats de pertànyer o col·laborar amb Terra Lliure en una dinàmica que va tenir el seu punt final el 1996 quan l'últim govern de Felipe González va indultar els presos de Terra Lliure i va donar per tancada la història d'aquella organització independentista armada.

Al llarg del recorregut històric, totes i cadascuna de les diferents etapes són explicades pels dirigents, militants i polítics que ho van viure en primera persona, i contrastades pels analistes, politòlegs i historiadors especialistes en el tema, com Roger Buch, Ricard Vilaregut o Agustí Colomines, entre altres. En aquest sentit, s'ha donat veu a tots els sectors de Terra Lliure i l'anomenat independentisme combatiu, així com també advocats, víctimes i càrrecs institucionals de l'època. Tots els actors, des dels militants d'escamots fins als dirigents d'Esquerra Republicana que el 1991 van negociar amb Terra Lliure, com Àngel Colom, Josep-Lluís Carod-Rovira o Joan Puigcercós, expliquen el procés per dins.

Fitxa tècnica

Títol: "Terra Lliure, punt final"

Durada: 70 minuts

Format: Betacam digital isomòrfic

Produït per: Batabat SCCL

En coproducció amb Zeba Produccions i Televisió de Catalunya

I amb la col·laboració de l'Institut Català d'Indústries Culturals (ICIC), el Grup Cultura 03, Euskal Telebista i Olot Televisió

Direcció

David Bassa

Realització

Sergi Guix

Sergi Sala

Assessorament realització

Dani Camon

Producció executiva Batabat

Oriol Cortacans

Coproducció executiva Zeba Produccions

Sergi Guix

Producció executiva TVC

Jordi Ambròs

Producció delegada TVC

Rosa Bosch

Guió

David Bassa

Veü en off

Raül Llorens

Producció

Marc Roma

Operadors de càmera

Sergi Guix

Sergi Sala

So directe

Mercè Bretcha

Il·luminació

Gavina Freixa

Coordinació

Lisa Berger

Postproducció imatge

Jordi Ventura

Assessorament lingüístic

Josep Tubau

Muntatge musical

David Jounou

Documentació TVC

Francesc Pérez

Ferran Aragó

Núria Roca

Documentació TVE

Antonio Álvarez

Documentació ETB

Documentació gràfica

Albert Ramis

Montserrat Manent

Carles Castellanos

Blanca Serra

Jaume Piquer

Oriol Falguera

Sergi Cuatrecases

Claudi Valentí

Centre de Documentació Maria Mercè Marçal

Arxiu Casal Panxo (Berga)

Freecatalonia.com

Protagonistes entrevistats

Jaume Fernández

Dirigent Terra Lliure 1980-1985

Josep Serra

Dirigent Terra Lliure 1979-1981

Blanca Serra

Dirigent PSAN-P, fundadora Comitès Solidaritat Patriotes Catalans

Jordi Pujol

President Generalitat 1980-2003

Roger Buch

Polítòleg, autor "El PSAN, 1974-1980"

Agustí Colomines

Historiador, director Centre UNESCO Catalunya

Frederic Bentanachs

Militant Terra Lliure 1979-1983

Tasio Erkizia

Fundador Herri Batasuna

Francisco Letamendia

Fundador Herri Batasuna

Baltasar Garzón

Jutge Audiència Nacional

Carles Benítez

Militant Terra Lliure 1979-1989, dirigent 1985-1989

Xavier Barberà

Militant EPOCA 1972-1980, militant Terra Lliure 1980-1987

Carles Sastre

Militant EPOCA 1973-1980, dirigent Terra Lliure 1980-1985

Francesc Martí Jusmet

Delegat govern espanyol 1982-1993

Carles Castellanos

Dirigent PSAN-P, fundador MDT

August Gil Matamala

Advocat

Ricard Vilaregut

Investigador Ciències Socials, autor "Terra Lliure, la temptació armada"

David Martínez

Militant Terra Lliure 1988-1992

Josep Musté

Militant Terra Lliure 1989-1992

Àngel Colom

Secretari General ERC 1989-1996

Xavier Vendrell

Dirigent Catalunya Lliure 1989-1991, ara dirigent ERC

Josep-Lluís Carod-Rovira

Dirigent ERC 1989-1996, ara President ERC

Jaume Renyer

Militant Catalunya Lliure 1989-1991, ara militant ERC

Mari Carmen Pérez

Víctima de Terra Lliure

Joan Puigcercós

Secretari General JERC 1987-1994, ara Secretari General ERC

Batabat

Batabat és una productora de continguts audiovisuals integrada dins del Grup Cultura 03, que, a més del documental "Terra Lliure, punt final", ha produït el programa "Passatgers", amb Matthew Tree, emès al prime time de TV3 la tardor del 2006. Actualment treballa en la producció del documental "Diumenge a les 5", sobre el procés de pau d'Irlanda del Nord des del punt de vista de dos ex-presos polítics, un de l'IRA (republicà) i un de l'UDA (lleialista). Aquest documental està coproduït amb TV3, EITB i la productora irlandesa Tobar Productions, i ja s'hi han interessat diverses televisions europees. A més d'aquest documental, Batabat també està preparant diversos projectes, tant documentals com d'entreteniment, per a TV3 així com per altres cadenes d'àmbit estatal i local.

www.batabat.cat

Zeba Produccions

Zeba Produccions, a més de coproduir "Terra Lliure, punt final", ha produït el DVD "Sempre més" del grup de rock Brams, guanyador del Premi Enderrock al millor DVD musical del 2005. També ha produït el programa "Saps què diuen de?" per a la Xarxa de Televisions Locals, guanyador del Premi MAC Projecte 2006. Actualment, treballa en diversos projectes documentals.

www.zeba.cat